

Handläggare  
Ehn Anna

| Datum      | Diarienummer  |
|------------|---------------|
| 2018-10-27 | KTN-2018-0573 |

Kulturnämnden

## Konstprogram för Uppsala yrkesgymnasium Jälla

### Förslag till beslut

Kulturnämnden föreslås besluta

**att** godkänna upprättat förslag till konstprogram för konstnärlig gestaltning inom projektet Uppsala yrkesgymnasium Jälla.

### Sammanfattning

Enligt Riktlinjer för arbetet med Uppsala kommuns konstnärliga gestaltningar ska kulturnämnden godkänna upprättade konstprogram för de olika projekten. Jällaskolan står inför en stor ombyggnation och utökat utbud av program. Efter önskemål från skolan om att tillskapa konst för området för att knyta ihop verksamheterna föreslår nu kulturförvaltningen att ett konstprogram godkänns för att göra det möjligt att arbeta vidare med processen med konstnärlig gestaltning för platsen. Nu föreligger konstprogrammet för Uppsala yrkesgymnasium Jälla.

### Ärendet

#### Bakgrund

Initiativet till offentlig konst vid Uppsala yrkesgymnasium Jälla uppkom i samband med en nybyggnation av en bygghall dit Bygg- och anläggningsprogrammet flyttar hösten 2019. Ytterligare utbildningar kommer att etableras på platsen. Kulturförvaltningen satsar särskilt på konst och kultur på landsbygden och detta är ett av de projekt som offentlig konst gör i det arbetet.

#### Förslaget

Konstprogrammet är framtaget med utgångspunkt i de värden som finns för hela skolan. Av stor vikt är att skolans olika delar och verksamheter knyts samman och att hela skolan får del av den konstnärliga gestaltningen och att konsten blir en symbol för hela skolan. Konsten bör utformas så att verksamhetens inriktning på ekologi och natur tas tillvara. Samråd kommer att ske med elever och personal vid de olika utbildningsgrenarna. Utöver den platsspecifika gestaltningen kan en konstkollektion sättas samman för platsen.

#### *Medborgardialog*

En konstkommitté kommer att sättas samman av en jämställd grupp av barn och ungdomar ur olika utbildningar inom skolans verksamheter. De deltar tillsammans med sammankallande vuxna. Konstkommittén kommer att vara en del av processen från början till slut.

#### *Ekonomiska konsekvenser*

I kulturnämndens detaljerade budget för investeringsmedel 2018-2022 för den offentliga konsten finns för Konstprojekt landsbygden annan plats avsatt 2 000 tkr för år 2018 samt preliminärt 2 000 tkr per år 2019-2022. Av dessa föreslås 1 000 kr avsättas för Jällaskolan. Därutöver tillkommer skissarvodeskostnad om 50 tkr samt markberedningskostnader om 200 tkr. Kostnaderna ryms inom antagen investeringsbudget.

Kulturförvaltningen

Sten Bernhardsson

Direktör, chef för kulturförvaltningen

**Bilaga 1:** Konstprogrammet

**Bilaga 2:** Karta över området

Handläggare  
Tove Otterclou  
Anna Ehn

Diarienummer  
KTN-2018-0573

## **Konstprogram för offentlig gestaltning, Uppsala yrkesgymnasium Jälla**

2018-10-27

## Innehållsförteckning

|                                                             |   |
|-------------------------------------------------------------|---|
| Kulturförvaltningens uppdrag avseende offentlig konst ..... | 3 |
| Konstprogram.....                                           | 3 |
| Bakgrund .....                                              | 3 |
| Beslutsprocessen .....                                      | 4 |
| Förutsättningar för offentlig gestaltning.....              | 4 |
| Dialog med medborgare .....                                 | 5 |
| Värden knutna till platsen.....                             | 5 |
| Kravspecifikation .....                                     | 5 |
| Tänkbara platser .....                                      | 6 |
| Tidplan .....                                               | 6 |
| Ekonomiska konsekvenser .....                               | 7 |
| Bilagor.....                                                | 7 |

## Kulturförvaltningens uppdrag avseende offentlig konst

Kulturnämnden ansvarar för kommunens konstnärliga gestaltungsprojekt, konstinköp och konstsamlingar. Inom kulturförvaltningen ansvarar avdelningen för offentlig konst för konstnärliga gestaltungsprojekt i utomhus- och inomhusmiljö, konstinköp vad gäller konst avsedd för offentliga miljöer i Uppsala kommun, reparationer och underhåll av den offentliga konsten samt pedagogiskt förankringsarbete kring den offentliga konsten. Genom Uppsala kommuns styrdokument, Mål och budget, samt kulturnämndens verksamhetsplan anger de förtroendevalda politikerna de övergripande målen samt de ekonomiska ramarna för den offentliga konsten. Konstärenden, där konstnärliga bedömningar ingår, hanteras och verkställs av sakkunniga tjänstepersoner och experter inom kulturförvaltningen.

## Konstprogram

Konstprogrammet är ett övergripande dokument som beskriver förutsättningarna för de konstnärliga insatserna med utgångspunkt i Mål och budget, kulturnämndens verksamhetsplan och beslut om investeringsmedel för konstnärlig gestaltning. Det handlar om förutsättningar, process, riktning, platser och offentlig konst i dynamiskt samspel med platsen och de verksamheter som platsen är ämnad för. Konstprogrammet innehåller förslag på möjliga ytor för konst, ledord och unika värden för det aktuella projektet, historik för platsen och intentioner om vad konsten skulle kunna tillföra.

## Bakgrund

Initiativet till offentlig konst vid Uppsala yrkesgymnasium Jälla uppkom i samband med en nybyggnation av en bygghall dit Bygg- och anläggningsprogrammet ska flytta in hösten 2019. Utbildningen har tidigare varit förlagd vid Bolandgymnasiet. Kulturförvaltningen satsar särskilt på konst och kultur på landsbygden och detta är ett av de projekt som offentlig konst gör i den satsningen.

Jälla är en by samt sedan 2015 en tätort, belägen cirka sju kilometer norr om centrala Uppsala på Uppsalaslätten. Platsen ligger intill Storskogen som blev ett naturreservat 2016. Namnet "Jälla" är en utveckling av namnet "In eldhu" som dateras till 1344 och tros vara en anspelning på verbet "elda" med betydelsen "att lysa upp". Detta härleds till solnedgången ococh att Jälla kan varit den plats man såg gryningen först. En alternativ förklaring är att namnet betyder "signaleld".<sup>1</sup>

Jällaleden är 7 kilometer lång och går mellan Störvreta och Jälla. Storskogen innefattar området Gammelskogen som består av fri naturskog. Här finns träd äldre än 250 år. Det finns även två områden i Storskogen som innehar klassificeringen "Skyddsvärda" i EU-nätverket Natura 2000. Trädväxtligheten består främst av storblockig tall- och granskog. Terrängen som stundvis består av stora stenblock är en konsekvens av den senaste istiden för 10 000 år sedan. Platsen beskrivs ibland som en "John Bauer-skog". Skogen har ett flertal olika vandringsleder och vindskydd med tillhörande eldstäder.

Idag anses Jälla vara ett utvecklingsområde lämpligt för utbyggnad av bostadsområden. 2016 investerade Rosendal Fastigheter i 93 hektar mark i området av denna anledning. Det nya området Lindbacken räknas till tätorten Jälla och innefattar 700 bostäder och tillhörande service, skola och förskola. I Jälla finns även en HBV-verksamhet och ett katthem.

---

<sup>1</sup> Ragnar Oldberg, "Ortnamn i Jälla, Lunda och Åby byar" 1991

I Jälla ligger Uppsala yrkesgymnasium Jälla. På skolan erbjuds utbildningarna fordons- och transportprogrammet, naturbruksprogrammet, språkintrödn, skogligt basår, yrkeshögskoleutbildningar inom djurvård och biomedicinsk teknik samt en gymnasial vuxenutbildning inom trädgård. Bygg- och anläggningsprogrammet flyttar till Jälla när den nya bygghallen står färdig, vilket väntas vara hösten 2019. På platsen har det bedrivits utbildningsverksamhet sedan 1937, men gården har funnits sedan 1300-talet. Under delar av 1600- och 1700-talen var gården ett större herresäte tillhörande landshövdingen. I juli 1689 gästade Drottning Ulrika Eleonora och änkedrottning Hedvig Eleonora gården i samband med ett besök i Uppsala, där universitetets Olof Rudbeck stod som värd. Besöket var mycket påkostat och blev känt som "Drottningafesten på Jälla". Skolorrådet är beläget bredvid väg 288 och skolans centrala byggnad är Jälla gård. Stiftelsen Jälla egendom driver tillsammans med gymnasiet ett modernt skogs- och jordbruk. 2018 påbörjades en omställning mot att bli certifierade som ekologisk verksamhet år 2020. Skolan erbjuder ett flertal tjänster för allmänheten i samband med utbildningarna. Exempelvis kan skolans ridhus användas av utomstående och fordon- och transportprogrammet bedriver en bilverkstad.

I dagsläget finns en äldre konstkollektion på gymnasieskolan, från när skolan var knuten till Uppsala läns landsting. I kollektionen finns ett flertal verk med motiv som knyter an till platsen, av exempelvis Gusten Widerbäck. 1981 införskaffades en konstnärlig gestaltning i form av 17 stycken bemålade emaljskyltar av Lars Hellström som placerades utomhus på olika platser. Utöver detta arbetar Carina Marklund och Helene Wikforss med platspecifika gestaltningar åt Lindbackens skola.

## Beslutsprocessen

Beslut rörande den konstnärliga gestaltningen för Jälla följer Uppsala kommuns riktlinjer för offentlig konst. Projektledare från kulturförvaltningen kommer att arbeta med förvaltningens sakkunniggrupp och med representanter för Jälla yrkesgymnasium. Därtill föreslås även en medborgardialog i en konstkommitté med elever och vuxna från skolan. Inledningsvis kommer projektledaren att presentera ett brett urval av konstnärer ur vilket sakkunniggruppen tar fram ett förslag om tre till fem konstnärer och slutligen till vem av dessa konstnärer som bäst svarar mot de uppsatta kriterierna och därmed tillfrågas om uppdraget. Inför det slutliga beslutet kommer projektledaren att samråda med Jällaskolans representanter och konstkommittén för att därmed få värdefulla ingångar att ha i åtanke under det konstnärliga gestaltungsarbetet.

## Förutsättningar för konstnärlig gestaltning

Konst i offentlig miljö kan sätta fokus på en plats, ge estetiska upplevelser, stimulera till samtal och ge möjlighet till reflektion. Konsten kan bryta invanda mönster, skapa debatt, ifrågasätta och ge nya dimensioner. Konst som är en del av stadsbilden kan bidra till att väcka intresse för och synliggöra en plats. Den kan skapa mötesplatser, verka identitetsskapande, ge platsen en unik karaktär och bidra till känslan av trygghet.

I arbetet med platspecifika gestaltningar ingår det i konstnärens uppdrag att utgå från den aktuella platsen och medborgare som vistas där, samt närområdets karaktär och historik. Det är därför viktigt att konstnären tar avstamp i konstprogrammet. Det ses som värdefullt att ta vara på tankar och synpunkter som framkommer genom medborgardialogen, samt att erbjuda redskap att förstå och förhålla sig till de konstverk som planeras för Uppsala yrkesgymnasium Jälla. Den konstnärliga gestaltningen ska vara en integrerad del av platsen samt ha en trygghets- och säkerhetsaspekt. Därtill är det av stor vikt att konstnären ges fritt tolkningsutrymme, för att säkerställa att konsten inte blir

styrd och att den konstnärliga gestaltningen ska kunna vidhålla integritet. Skolan kommer genom pågående ombyggnad att få fler elever och det är viktigt att de olika verksamheterna och delarna knyts samman till en helhet.

## **Dialog med medborgare**

Med en dialog skapas en möjlighet för medborgare att komma med åsikter om aktuella konstprojekt. All dialog med medborgare i processen är rådgivande, inte beslutande. Dialogens mål är att öka transparensen och inflytandet i processen. Medborgardialogen i projektet är tänkt att bestå av elever vid Uppsala yrkesgymnasium Jälla. Fördelaktigt är om gruppen har en spridning gällande både kön, ålder och utbildningsinriktning. Utifrån detta kan konstnären sedan arbeta vidare med den offentliga gestaltningen samt fortsätta dialogarbetet för att få betydelsefulla värden att ta fasta på. Projektledare från offentlig konst kallar kontinuerligt till möten och för en dialog med gruppen under projektets gång.

## **Värden knutna till platsen**

Den konstnärliga gestaltningen kommer att ingå som en del i kvaliteterna för Jälla som ska fungera identitetsskapande och verka för en miljö som bidrar till konstupplevelser. Platsens unika karaktär och lokala historia är värdefullt för konstnären att utgå ifrån.

Vid diskussionerna kring offentlig konst i området lyfts önskemål om tillgänglig konst aktuell i nuet och över tid, som anknyter till platsens minnen och dess historia. Platsen kännetecknas som tidigare framkommit bland annat av dess många naturområden. Detta är värden som ska synliggöras genom konsten. Fler tankar och upplevelser av platsen kan fångas upp av konstkommittén och därmed ingå i konstnärens uppdrag att arbeta utifrån.

I samtal med verksamheten framkommer att man hoppas att konsten ska bidra till en enad upplevelse av den diversifierade verksamheten. Skolan har ett varierat utbud av utbildningar. Höstterminen 2019 tillkommer ytterligare en utbildning. Eftersom så många elever med olika inriktningar vistas inom samma område är det önskvärt att konsten ska verka för att knyta samman skolan som en enhet samtidigt som utbildningarnas unika kvalitéer beaktas. Den ekologiska profilen och miljötänkandet, liksom den nära naturen och platsens historia, blir viktiga delar att fångas upp av konstnären

## **Kravspecifikation**

I valet av konstnär ska mot hela kommunens konstsamling beaktas kvalitet, mångfald, åldersspridning och genus för att få en så jämlig samling som möjligt. Konstnärens gestaltning ska ta vara på de värden projektet tagit fram för platsen som helhet samt fungera i miljön vid Uppsala yrkesgymnasium Jälla. Önskvärt är att konstnären tar hänsyn till kommande medborgardialoger och har erfarenhet att involvera medborgare i sitt skapande. Den offentliga gestaltningen ska bidra till en stimulerande och trygg miljö för medborgare att vistas på, vara en integrerad del i platsen samt ha en trygghets- och säkerhetsaspekt. Konsten ska också vara tillgänglig och angelägen både i nuet och över tid, samt bidra till att utmana invanda föreställningar och väcka frågeställningar om vad konst kan vara.

Gestaltningen ska ha ett konceptuellt djup och en sammanhängande tematik som anknyter till de specifika värden som utmärker platsen. Gestaltningen ska på ett självständigt sätt visualisera förhållandet mellan kultur, människa och plats för att på så vis bilda ett unikt verk som kan verka identitetsskapande för området och samtidigt lyfta dess särskilda karaktär. För att på bästa vis belysa

områdets särskilda egenskaper är det därför fördelaktigt att konstnären inhämtar kännedom om området.

För uppdraget i Jälla söks en konstnär med kvalificerat konstnärskap, där tidigare erfarenhet och praktisk kunskap av platsspecifika gestaltningar är önskvärt. Önskvärt är även att konstnären besitter erfarenhet av arbete med olika material, metoder samt hållbara tekniska lösningar och framställningssätt av konst för offentlig miljö. Sammantaget ska konstnären för uppdraget i sin gestaltning ha ett samtida konstnärligt uttryck med utgångspunkt i områdets karaktär, där konsten kan verka identitetsskapande och utifrån en konceptuell skärpa bidra till ett utmanande innehåll.

I den breda urvalsprocessen söks en konstnär som uppfyller de kriterier och önskemål som nämns i konstprogrammet, där samråd sker med konstkommitté från skolan innan slutgiltigt beslut om vilket konstnärskap som bäst svarar upp mot konstprogrammet innan konstnären tillfrågas om uppdraget. Därtill är det liksom tidigare nämnt av stor vikt att konstnären ges fritt tolkningsutrymme i sitt skissuppdrag för att den konstnärliga gestaltningen ska kunna vidhålla integritet och inte blir styrd.

## **Tänkbara platser**

Skolans område är till ytan stort och eleverna vistas under skoltiden på olika platser. Tänkbara platser kan därför vara i anslutning till Jälla gård där samlingar och möten hålls. Alternativt att den konstnärliga gestaltningen finns på flera olika platser på skolans område. Det föreslås även ingå i konstnärens uppdrag att tillsammans med konstkommittén komma med förslag på fler tänkbara platser i utomhusmiljön där så många som möjligt kan ta del av den offentliga konsten.

## **Tidplan**

Tidplan för uppförandet av de konstnärliga insatserna i Jälla beräknas pågå mellan 2018 och 2020. Kulturförvaltningens projektledare tar fram förslag på konstnärer och beslutar om vem av dessa konstnärer som bäst svarar mot de uppsatta kriterierna och därmed tillfrågas om uppdraget. Konstnären kommer att arbeta med skissförslag för gestaltningen i dialog med projektledaren. Skissperioden planeras till tre månader med presentation under våren 2019. Möten med projektledare och konstkommittén planeras in kontinuerligt. Konsten beräknas finnas på plats och invigas under 2020.

## **Ekonomiska konsekvenser**

En årlig summa av Uppsala kommuns investeringsmedel avsätts för offentlig konst. I kulturnämndens driftsbudget avsätts ytterligare medel för reparationer och underhåll. Kulturförvaltningen upprättar ett förslag till fördelning av investeringsmedlen. Konstnärliga gestaltungsuppdrag över 600 000 kronor hanteras av kulturförvaltningens avdelning för offentlig konst och tas vidare till kulturnämnden för beslut om konstprogram och gestaltungsuppdrag. En sakkunniggrupp bestående av fyra till fem personer med expertkompetens inom konstområdet beslutar om konstnärer för projekten. Gruppens möten protokollförs och diarieförs. Anskaffning av konst sker i enlighet med lagen om offentlig upphandling (2016:1145).

Utifrån fördelade investeringsmedel finns en avsatt budget för den konstnärliga gestaltningen vid Jällaskolan inom budgetposten konstprojekt på landsbygden, som innefattar skissuppdrag till konstnären, konstnärligt arvode och kringkostnader för markberedning. I konstnärens uppdrag ingår

att i sitt skissförslag presentera den ekonomiska fördelningen mellan material, arvode, underentreprenörer med mera. Projektledaren från kulturförvaltningen är ansvarig för budget, planering, tidplan, förmedling, konstverkets hållbarhet över tid och kontakt med berörda parter.